

4.5.2026

Lausuntopyyntö VN/15019/2025
Lausunnon antaja: Savonlinnan kaupunki

Savonlinnan kaupungin lausunto hallituksen esitykseksi laiksi yksityistielain muuttamisesta

Savonlinnan kaupunki pitää yksityistielain kokonaisuudistuksen tavoitteita pääosin kannatettavina. On myönteistä, että lainsäädännöllä pyritään selkeyttämään yksityisteiden hallintoa ja toimintaa. Lainsäädännön avulla pyritään turvaamaan muun muassa elinkeinoelämän ja yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen. Lisäksi tavoitteena on edistää liikenneturvallisuutta yksityisteillä. Esityksellä myös halutaan vahvistaa tieosakkaiden oikeusturvaa ja tasapuolista kohtelua.

Lausuntopyynnön VN/15019/2025 kokonaisuutta täydentäen Savonlinnan kaupunki tuo esiin yksityistielossein ja -lauttoihin liittyvien avustusten merkityksen vesistöisten ja saaristoisten alueiden toimivuuden näkökulmasta.

Savonlinnassa sijaitsee 7 Suomen 21 yksityistielossista tai -lautasta, eli kolmasosa koko maan yksityistielossi- ja lauttaverkostosta. Tämä tekee alueesta valtakunnallisesti poikkeuksellisen ja korostaa valtion vastuuta.

Savonlinnan kaupungin kokonaispinta-ala on 3598 km², josta maata on 2240 km² ja vesialuetta 1358 km². Vesistöjen osuus koko kaupungin pinta-alasta on n. 38 %.

Savonlinnan pysyvä asutus, elinkeinot, palveluiden saavutettavuus sekä matkailu ovat monin paikoin riippuvaisia yksityistielossein ja -lautoista. Näiden toimivuus on peruspalvelujen ja elinvoiman kannalta kriittistä.

1. Yksityistielossit ja -lautat osana yksityistieverkostoa

Savonlinnan kaupunki korostaa, että yksityistielain (560/2018) rakenteellinen lähtökohta asettaa yksityistielossit ja -lautat olennaiseksi osaksi yksityistietä, mutta samalla siirtää niiden kunnossapidon vastuun tiekunnille ilman, että lainsäädäntö turvaa riittävää rahoitus pohjaa saaristoisissa olosuhteissa.

Yksityistielain 1 § - lain tarkoitus

*Tämän lain tarkoituksena on **turvata asutuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät kulkuyhteydet kiinteistöille, jotka eivät sijaitse maantie- tai katuverkolla, sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää.** Lain tarkoituksena on myös taata yksityisteitä koskevissa asioissa asianosaisten oikeusturva ja tieosakkaiden yhdenvertainen kohtelu.*

Yksityistielain 3 §:n 9 - yksityistielossit ja -lautat osana yksityistien rakennetta

Yksityistielain 3 §:n 9 kohdassa määritellään tiealue, johon voidaan sijoittaa tien rakenteet. Luettelossa mainitaan erikseen:

”...silta, rumpu, melueste, **lautta laitureineen ja väylineen**, kaide ja tiemerkki...”

Yksityistielain 3 §:n 9 kohdan mukaan yksityistiehen voivat kuulua myös sillat ja lautat. Lainsäätäjä on näin selvästi tunnistanut sen, että tieliikenteen jatkuvuus voi vesistöalueilla edellyttää lossia tai lauttaa, **eikä kyse ole poikkeuksellisesta ratkaisusta vaan osasta tieinfrastruktuuria.**

Yksityistielaki 24 § - tien kunnossapito

*Tie on pidettävä tieosakkaiden liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa **niin, että kunnossapidosta ei aiheudu tieosakkaalle kohtuuttomia kustannuksia, että tiestä tai sen käytämisestä ei aiheudu kenellekään tarpeetonta haittaa tai häiriötä taikka tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa on otettava huomioon myös liikenneturvallisuus.***

Yksityistielain 24 § asettaa tien ja sen osien kunnossapitovastuun tiekunnalle. Tämä sääntely on hallinnollisesti selkeä, mutta vesistö- ja saaristokunnissa se johtaa tilanteeseen, jossa tiekunnille kohdistuu poikkeuksellisen suuria, jatkuvia ja välttämättömiä kustannuksia, joihin tavanomaiset yksityistien rahoitusmallit eivät sovellu.

Yksityistielossien ja -lauttojen erityisluonne ja kriittinen rooli saavutettavuudessa

Yksityistielossit ovat monin paikoin ainoa yhteys vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille, elinkeinoelämälle ja huoltovarmuudelle. Niiden toimivuus ei ole valinnaista vaan välttämätöntä. Lossien käyttö ei ole käyttäjän valinta, vaan maantieteellinen pakko.

Kaupunkikeskustojen liikenneinfran rahoitus eroaa merkittävästi yksityistielossien ja -lauttojen tilanteesta

Kaupunki- ja kuntakeskustojen asukkaat eivät järjestä itse katuverkkoa, siltoja tai julkista liikennettä – nämä ovat julkisen sektorin vastuulla ja rahoitetaan pääosin verovaroin. Asukkaat eivät myöskään maksa suoraan näiden palveluiden käytöstä, vaan ne ovat osa yhteiskunnan tarjoamaa infrastruktuuria. Yhdenvertaisuuden vuoksi yhteiskunnan pitäisi tarjota infrastruktuuri myös yksityistielossien saavutettavuuden varassa asuville.

Yksityistielossit ja -lautat palvelevat usein koko alueen väestöä, eivät vain yksittäisiä tienpitäjiä

Vaikka yksityistielossit ja -lautat ovat nimellisesti yksityisiä, niiden käyttö on usein julkista ja avointa. Yksityistielossien ylläpito ei ole yksittäisten maanomistajien tai tienkäyttäjien vastuulla, vaan ne toimivat osana alueellista saavutettavuutta ja huoltovarmuutta – aivan kuten kaupunkien kadut ja sillat.

Tästä syystä niiden rahoituksessa tulisi noudattaa samaa periaatetta: vahva julkinen tuki, joka heijastaa palvelun yhteiskunnallista merkitystä.

2. Yksityistielosseja ja -lauttojen avustuksia koskeva lainsäädäntö

Yksityistielain 83 § ja 84 § - Avustukset

Yksityistielain 83 § ja 84 § mahdollistavat valtion ja kunnan avustusten myöntämisen yksityisteiden, mukaan lukien yksityistielossien ja -lauttojen, käyttö- ja kunnossapitoon. **Käytännössä valtionavustus on monille yksityistielossi- ja -lauttatiekunnille ainoa keino turvata ympärivuotinen liikenne.**

Yksityistielossit ja -lautat ovat saivat 1.1.2023-31.12.2025 voimassa olevan asetuksen mukaisesti avustusta 85 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista.

(Valtioneuvoston asetus yksityisteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 4 ja 6 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 1018/2022).

Asetus päättyi vuodenvaihteessa 2025–2026, jonka jälkeen palattiin: Valtioneuvoston asetus yksityisteistä 1069/2018, jonka mukaan jatkossa yksityistielossit ja -lautat saavat enintään 80 prosentin avustuksen edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista.

Valtioneuvoston asetus yksityisteistä 1069/2018

6 § Valtionavustus erityiskohteelle

*yksityisteiden erityiskohteisiin, joita ovat lauttapaikat, vuosittain purettavat sillat sekä talvitiet, valtionavustusta myönnetään valtionavustusrahan puitteissa ensisijaisesti pysyvää asutusta palvelevalle yksityistielle. **Lauttapaikan ja vuosittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia** ja talvitien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.*

Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa tiekunnille ennakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus maksaa lauttapaikkojen, purettavien siltojen ja talvitien avustukset ja mahdolliset ennakot tiekunnan ilmoittamalle pankkitilille viimeistään toukokuussa.

Erityiskohteiden valtionavustuksiin sovelletaan muilta osin, mitä 5 §:ssä säädetään.

Laki saariston kehityksen edistämisestä

5 §

Liikenne- ja kuljetuspalvelut

Valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään asumisen, toimeentulon ja välttämättömän asioinnin kannalta tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut, sekä siitä, että nämä palvelut ovat mahdollisimman joustavat ja ilmaiset tai hinnaltaan kohtuulliset.

Milloin saariston vakinaiselle väestölle korvataan valtion varoista 1 momentissa tarkoitetuista matkoista aiheutuneita kustannuksia, on vesitse tehty matka otettava huomioon lisäkustannuksena siten kuin erikseen säädetään.

3. Yksityistielossien ja -lauttojen valtionavustukset vuodesta 2026 eteenpäin

Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037 ([Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037](#) viitattu 3.5.2026 klo 19.35)

Yllä mainitussa Valtioneuvoston selonteossa vuosille 2026–2037 sivulla 57 todetaan:

Yksityistiet

Yksityisteiden valtionavustusten määrärahataso vuosina 2026–2029 on keskimäärin 6,7 milj. euroa vuosittain. Vuodesta 2030 alkaen avustusta korotetaan 4 miljoonalla eurolla vuosittain, millä turvataan mm. elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden kannalta kriittisiä yhteyksiä ja koko maan saavutettavuutta. Yksityisteiden lauttapaikkoja koskeva avustus on vähintään 80 % todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.

*Yksityistielain muutostarpeita, mukaan lukien mahdollisuudet luoda valtiontakausmalli tiekuntien lainoille, arvioidaan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä. **Samalla tarkastellaan yksityislossien avustamisen erottamista yksityistieavustuskokonaisuudesta, jotta sen rahoitus voidaan turvata erillisellä määrärahapäätöksellä.** Valtio (liikenne- ja viestintävirasto ja Väylävirasto ja Lounais-Suomen elinvoimakeskus) laatii selvityksen maantielauttojen sekä yksityistielauttojen rajapinnoista ja kriteereistä erityisesti yhdenvertaisuuden näkökulmasta.*

Valtionavustusta myönnetään ensisijaisesti rakentamiseksi luettavaan yksityisteiden parantamiseen. Yksityinen tiekunta voi hakea avustusta myös erityiskohteen, kuten lossin tai talvitien, ylläpitoon ja kunnostamiseen. Elinvoimakeskus myöntää nämä avustukset, joihin määrärahan päättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Vuonna 2023 yksityistieavustusten määräraha oli 23 M€, vuonna 2024 määräraha pieneni 8,5 milj. euroon. Yksityisteiden avustuksella katetaan myös yksityistielossien ja -lauttojen vuotuiset käyttö- ja kunnossapitokustannusten avustukset (vuonna 2024 avustuksia maksettiin 3,3 milj. euroa). Pienentyneen määrärahan vuoksi hankkeita on jouduttu priorisoimaan, tärkeimpänä kriittiset siltakohteet ja korjaushankkeet, joissa liikennöinti vaurioiden vuoksi on estynyt tai uhkaa estyä.

Valtioneuvoston selonteossa valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026-2037, sivu 57 sanotaan:

***Yksityisteiden valtionavustusten määrärahataso vuosina 2026–2029 on keskimäärin 6,7 milj. euroa vuosittain.** Vuodesta 2030 alkaen avustusta korotetaan 4 miljoonalla eurolla vuosittain, millä turvataan mm. elinkeinoelämän ja huoltovarmuuden kannalta kriittisiä yhteyksiä ja koko maan saavutettavuutta. Yksityisteiden lauttapaikkoja koskeva avustus on vähintään 80 % todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista.*

Savonlinnan kaupunki esittää, että

- yksityistielossien ja -lauttojen rahoitus eriytetään yksityisteiden rahoituksesta
- valtionavustuksen 80 %:n enimmäistaso muutetaan vähimmäistasoksi ja turvataan asetuksella pysyvästi yksityistielosseille ja -lautoille. Tämä luo turvaa ja tulevaisuuden uskoa saaristoloissa yksityisille asukkaille ja yrityksille
- yksityistielossien ja -lauttojen rahoitus on turvattava riippumatta muista yksityisteiden priorisoitavista kohteista

Savonlinnan kaupungin alueen yksityistielossien ja -lauttojen toiminnan turvaaminen edellyttää vahvaa valtion taloudellista tukea sekä selkeää takuuta tuen jatkuvuudesta pitkällä aikavälillä.

Suomalaisen yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta uhataan nykyisen turvallisuustilanteen mukaan idästä, eikä lännestä. Vuoksen vesistön logistisen saavutettavuuden ja sotilaallisen kaksoiskäytön kannalta sisäsaariston yksityistielossi- ja lauttayhteydet ovat koko maan turvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Sisäsaariston yksityistielossi- ja lauttayhteyksien ylläpitäminen valtion rahoituksella olisi hyvä kirjoittaa lakiin kansallisena turvallisuusasiana, jolla mahdollistetaan kaksoiskäyttöperiaatteella rauhan aikana asuminen, elinkeinotoiminta, ja kriisitilanteiden uhatessa sotilaallinen toiminta ja väestön evakuoiminen turvallisesti.

Yksityistielossi- ja lauttaliikenne tulisi sisällyttää saaristolakiin ja tällöin varautumisvelvollisuus koskisi myös näitä vesistön ylityksiä kriisitilanteissa, ja olisivat näin ollen osa koko Suomen kokonaisturvallisuutta.